

Praha ♦ Brno ♦ Stará Boleslav

září 2009

Připravme se
na návštěvu
Svatého otce
Benedikta XVI.
v České republice

Pozvání a výzva
k přípravě na setkání

Vydal Poustevník
v nakladatelství Studio Gabreta, s.r.o.
v Českých Budějovicích v r. 2009
Obálka a grafická úprava Klára Folvarská-Roseová

Objednávky od 10 kusů zasílejte na:

k.poustevnik@seznam.cz

Kateřina Vysloužilová, Praha 6, Rooseveltova 49
tel. 737 420 804

Jednotlivé výtisky lze zakoupit
v síti Karmelitánského nakladatelství.

© Česká biskupská konference 2009
ISBN 978-80-86610-39-9

Papežská návštěva je velká událost a troufnu si říct i velký, nezasloužený dar. Jak dar využijeme, záleží na nás. Když se dívám na minulé papežské návštěvy naší země, které jsme prožili v letech 1990, 1995 a 1997, rád vzpomínám nejen na radost slavnostních chvil, ale také na různé plody, o kterých jsem se dověděl. O povzbuzení hovořili všichni, ale slyšel jsem i svědectví do té doby nevěřícího člověka, který se při té příležitosti začal o církev zajímat a našel do ní cestu, nebo o mladém knězi, který objevil své povolání právě ve zvláštní atmosféře návštěvy Jana Pavla II., kterým se cítil osloven. Mohli bychom jistě mluvit i o dalších svědectvích, ale na druhou stranu se ptám, jestli těch plodů nemohlo být ještě víc. Myslím, že určitě ano, kdybychom se byli lépe připravovali. Tentokrát už s organizací nějaké zkušenosti máme a můžeme více pozornosti věnovat přípravě duchovní.

Proto jsme letos zahájili přípravu společným pastýřským listem biskupů a nyní nabízíme tuto pomůcku pro osobní přípravu věřících. Mám velké přání, aby průvodce přípravou byl opravdu dobře využit od co největšího počtu věřících. Pak, jsem přesvědčen, se objeví požehnané plody nejen v životě mnoha lidí, ale i celého společenství místní církve. Společné úsilí vždy posiluje společenství.

Všem, kteří se zapojí, ze srdce žehná

+ Jan Graubner,
arcibiskup olomoucký
předseda ČBK

Jak s touto brožurkou pracovat

Tato brožura je inspiračním východiskem pro vaše úvahy. Není to ucelené pojednání, které je možné číst jako knihu. Není to dokonce ani návod nebo program, kterým by bylo možno jít krok za krokem od začátku do konce. Je to materiál pro přípravu na papežskou návštěvu a způsob, jak ho bude kdo používat, je ponechán na jednotlivcích a skupinách. Způsob přípravy si musí každý zvolit tak, aby zapadala do jeho konkrétního života. Předložený materiál se skládá z následujících prvků:

1. Vstupní informace a uvedení do přípravy
Tuto část (str. 12-25) je nutno pečlivě přečíst dřív, než cokoli začnete.
2. Modlitby
Dvě (str. 14 a 30) se týkají celé návštěvy jako celku.
Tři (str. 40, 48, 61) se týkají jednotlivých tématických okruhů.
3. Materiál ke třem dnům návštěvy, tj. ke třem jejím tématům
U každého jsou
 - a) krátká úvaha o pojmu
 - b) výroky Písma sv. a odkazy k dalším pasážím
 - c) výroky světců, především církevních otců a citáty z církevních dokumentů
 - d) významnější otázky a podněty k uvažování
4. Odkazy na další literaturu podle témat

Tento materiál je inspirací a východiskem vašich úvah a zdaleka nevyčerpává možnosti. Neváhejte sáhnout k jiným citátům a knihám. Příprava je především přípravou osobní, a tedy i konkrétně individuální. Je však i přípravou celé naší lokální (české a moravské) církve. Obecným, společným rysem přípravy jsou doporučené modlitby, především ty, které se týkají celku návštěvy. Je nanejvýš vhodné je do individuálního programu zařadit.

Materiál je shromážděn tak, aby podle něho mohli postupovat jednotlivci i nejrůznější skupiny: společenství farní, společenství řeholních domů, nejrůznější společenství, která se pravidelně scházejí, a v neposlední řadě také rodiny. Povede-li přípravu skupin kněz, jáhen či aktivní laik, poslouží materiál především jemu.

Důležitou podmínkou pro přínos přípravy je zvolit *přiměřenou* formu a hlavně míru času, kterou kdo přípravě věnuje. Podtrhli jsme slovo *přiměřenou*, protože příprava bude trvat dlouhou dobu (několik měsíců) a nebylo by dobré, aby byla na začátku horlivě přehnaná a později se zhroutila, protože předsevzetí se ukáže jako nereálné. Zvolte raději míru menší a občas se zaradujte, že jste mohli něco přidat, než míru nadnesenou a pak se honili nebo měli špatné svědomí. Soustavnost je základem úspěchu podle známého rčení, že trpělivost růže přináší. Při stanovení rozsahu přípravy zvažte dvojí.

1. Zda se budete připravovat od teď až do papežova příjezdu nebo z dobrých důvodů věnujete přípravě větší pozornost v některém časovém úseku (např. o dovolené), kdy budete mít méně obvyklých povinností. V žádném

případě však přípravu neodkládejte na poslední chvíli. Nepřipravili byste se vůbec. Nezapomeňte, že do třeba minimální přípravy dlouhodobé a trvalé můžete vložit údobí intenzivnější. S jedním takovým údobím se dokonce počítá, protože je připravována nověna, která bude skoro bezprostředně předcházet návštěvě. Bude vyhlášena na dny od 8. do 16. září a bude pro ni vydána jiná pomůcka.

2. Jak použijete dvě časové jednotky, které přicházejí v úvahu, totiž den a týden. Každodenní program je třeba zvolit zvlášť opatrně, může mít v podstatě trojí rozsah:
 - a) minimální - jen modlitba přidaná k běžným denním modlitbám, případně jen jednou za den,
 - b) střední - dvě nebo tři z doporučených modliteb, popřípadě i krátká četba omezená např. na některý zde uvedený citát,
 - c) velký - s větším čtením a následnou úvahou. Takový velký program pro každý den si pochopitelně mohou dovolit jen lidé, kteří mají opravdu hodně času, jako např. někteří penzisté. Na druhé straně je pravda, že příprava by mohla být vložena do času, který jindy zbytečně ztrácíme pravidelným sledováním televize.

Týdenní program může mít rovněž různý rozsah. Při přípravě ve skupině je skoro neodmyslitelnou součástí týdenního programu setkání účastníků. Jsou v podstatě možné dvě varianty:

- a) minimální - v týdnu si stanovíme jeden (pokud možno) pevný den, kdy přípravě věnujeme nějaký ucelený čas asi v rozsahu středního či velkého denního programu,
- b) větší - stanovíme si více než jeden takový den.

K programu a formám přípravy je třeba dodat čtyři závažné poznámky:

- A. Přípravu není vhodné vymezit určitými úkony a časovými úseky. Jestliže se člověk na něco těší, provází ho to stále. Z toho přirozeně vyplyne, že o setkání a přípravě lidé mluví. Cenným přínosem pro přípravu mohou být kvalitní hovory o daných tématech, při nichž si lidé vymění své myšlenky. Zvlášt vhodné jsou takové hovory v rodinách s dětmi. Pro jistotu řekněme, že přípravu budou spíše poškozovat hovory naplněné tlacháním o vnějších věcech, např. zcela plané povídání o tom, kudy papež pojedje, kde bude spát, co bude mít ke snídani, jaké bude počasí, čeho se účastní pan prezident a spousty dalších věcí, o něž se zajímá bulvární tisk. Svatý otec nepřijíždí proto, aby pošimral zvědavost a nasýtil hlad po senzacích.
- B. Bylo by dobré, kdyby se příprava promítala i do praktického života, tj. nezůstala u slov a myšlenek, ale byla vyjádřena skutky. Témata víra a láska po tom přímo volají, protože víme, že *víra beze skutků je mrtvá* (srov. Jak. 2,17), o lásce ani nemluvě. Budou ostatně připraveny a nabídnuty určité programy v tomto smyslu.
- C. Samostatným úkolem přípravy, který spočine především na rodinách, je připravit děti. Uvážíme-li velkou zaměstnanost rodičů, bylo by prospěšné, aby jim pomohli prarodiče. Stejně tak upozorňujeme na dobu dovolených a prázdnin, kdy mají rodiče více času a jsou (mohou být) s dětmi pohromadě.
- D. Celkem přirozené je, že se lidé budou více věnovat tomu dni a tématu, kterého se chtějí zúčastnit. Je třeba přitom dávat pozor, aby se jedno téma nevytrhlo z celku návštěvy, protože tvoří nedělitelný celek.

I. Vstupní informace o návštěvě a uvedení do přípravy

Drtivá většina z nás se se Svatým otcem nedostane do přímého styku a nebude s ním osobně mluvit. Přesto půjde o osobní setkání. Každý z nás ho bude poslouchat v určitém rozpoložení a návštěva každého zastihne v nějaké určité životní situaci. Máme-li mít z návštěvy užitek, musíme se na ni každý připravit doslova tak, jako kdybychom chtěli a mohli s papežem mluvit z očí do očí o svých a jeho starostech. Zamyslíme-li se nad otázkami víry, naděje a lásky, určitě se u každého objeví ty věci, které jsou pro nás právě teď důležité. Protože budeme připraveni, budeme i otevřeni pro jeho poselství. Představa, že se máme připravit tak, jako rolník připraví pole k setí, je dobrým přirovnáním. Připravíme-li tak svou mysl a své srdce, padnou zrna jeho slov na půdu úrodnou, jeho požehnání bude jako déšť pro naše myšlenky. Udělejme vše pro to, aby úroda z návštěvy byla bohatá.

Papežská návštěva je významná celospolečenská událost. Pro věřícího člověka ale jde o návštěvu milujícího a milovaného otce. Představme si to velmi přirozeně. Otec rodiny pracuje dlouho daleko v cizině. Přeše nám, vídáme ho a slyšíme díky rozhlasu a televizi. Ale teď přijede. Jak by se chystalo dítě na víkend, kdy otec bude doma? Určitě by se těšilo a chtělo by mu udělat radost. Chystalo by mu dárek a ukazovalo by mu své výtvo-ry, pochlubilo by se svými úspěchy. Tak se připravme

i my. Udělejme a vyhledejme věci, kterými bychom se mohli honosit. Konkrétní dobré skutky Svatého otce jistě potěší. Dítě by otci chtělo položit mnoho otázek o tom, čemu nerozumí a neví si s tím rady. I my si připravme a jasně zformulujme takové otázky. V jeho promluvách pak snadněji nalezneme odpovědi. Kdybychom takové otázky neměli přichystány, nejspíše bychom odpovědi přeslechli.

Prosba za šťastný průběh návštěvy

Sv. otce Benedikta XVI.

Bože, náš nebeský Otče,
děkujeme Ti, že nás navštíví Svatý otec Benedikt XVI.
Veď nás svou láskou, abychom se dobře připravili
na setkání s tím, kdo řídí celou církev.
Abychom ho přijali jako Marta
a naslouchali mu jako Maria,
když je navštívil Kristus.

Dej, ať se zpevní naše víra,
abychom pozorně naslouchali jeho slovům;
ať se s nadějí otevřou naše srdce,
neboť nám jistě přináší dobrou zvěst;
ať se rozhoří naše láska, aby se u nás cítil dobře.

Dopřej nám, abychom mu mohli ukázat
mnoho dobrých činů a udělali mu tím radost.

Dej, aby dny, které v naší vlasti stráví,
byly pro něho i pro nás a celou společnost
přínosem a povzbuzením.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Amen.

Kdo nás navštíví – Svatý otec Benedikt XVI.

Benedikt XVI., občanským jménem Josef Ratzinger, je synem policisty. Narodil se 16.4.1927 v malém bavorském městečku Marktl am Inn jako třetí dítě. Vyšší vzdělání získal nejprve na klasickém humanitním gymnáziu v Trauensteinu, kde rodina žila poté, co byl jeho otec, otevřený a později zapřísáhlý odpůrce nacistické ideologie, penzionován. Roku 1939 vstoupil J. Ratzinger do přípravného (malého) semináře sv. Michala v Trauensteinu. Vytržení z velmi harmonického domova snášel zpočátku obtížně.

V době II. světové války žil v ostrém vnitřním odporu vůči nacismu a válce. Musel se podrobit řadě ponižujících a nebezpečných tlaků a rozkazů. V roce 1941 se stal členem Hitlerjugend, v r. 1943 v šestnácti letech byl povolán do pomocných vojenských sborů – sloužil v jednotce protiletectvé obrany u Mnichova. Okamžikem dosažení odvodového (sníženého) věku byl odveden k pracovním oddílům Wehrmachtu a sloužil po krátkém výcviku v protitankové jednotce na maďarsko-rakouském pomezí. Koncem války dezertoval a velmi šťastnými náhodami se mu podařilo vrátit se domů. Doma unikl zatčení jako dezertér, což bylo bez soudu trestáno oběšením na místě dopadení, ale po příchodu americké armády a přiznání bývalého členství v armádě byl donucen obléknout znovu uniformu a z rodinného domu byl jako válečný zajatec odveden do zajateckého tábora,

kde za těžkých podmínek (málo jídla, polní ubytování), ale jinak v humánním zacházení a vynikající společnosti spoluvězňů žil až do zimy 1945. Po návratu se horlivě účastnil obnovení praktických podmínek vyučování a dostudoval gymnázium.

V této části svého života získal osobní zkušenosti s životem v totalitním režimu, s hrůzami války i s životem zajateckého tábora, takže jeho pochopení pro situaci církve i krutých osudů jednotlivců v totalitě komunistické není akademicky knižní, ale prožitkově podložené.

Další část jeho života, spadající do dob denacifikace, obnovy mírového života ve zničeném Německu i celku Evropy, je dobou usilovného studia doprovázeného vynikajícími výsledky. V letech 1947-1951 vystudoval v Mnichově filosofii a teologii a v červnu 1951 byl ve Freisingu vysvěcen. Dva roky poté získal doktorský titul. Další část v jeho životě vyplnila systematická vědecká práce. Po získání habilitace (o jeho habilitační spis byly vedeny dramatické spory) přednášel na řadě univerzit v Německu – Bonn, Münster, Tübingen, Řezno. Znalostí a pronikavého názoru poměrně mladého teologa si při jeho přednášce věnované teologii koncilu povšiml kardinál Frings a okamžitě si ho vybral za spolupracovníka při přípravě podkladů ohlášeného II. Vatikánského koncilu. Řadu let pak pracoval J. Ratzinger spolu s největšími teology na koncilových jednáních.

V roce 1977 byl J. Ratzinger jmenován arcibiskupem mnichovským a freisinským a přijal biskupské svěcení. Své biskupské heslo si vybral ze 3. Janova listu – „Spolupracovníci pravdy“. Téhož roku ho papež Pavel VI. jmenoval kardi-

nálem. O pět let později ho Jan Pavel II. jmenoval prefektem Kongregace pro nauku víry, a J. Ratzinger proto odešel z funkce mnichovského arcibiskupa do Říma. Roku 1998 se stal zástupcem děkana a r. 2002 děkanem Kolegia kardinálů, tj. nejužšího poradního sboru papeže, který také papeže volí.

Takřka přesně v 78 letech byl 19.4.2005 na první volbu zvolen papežem a přijal jméno Benedikt XVI. Zvolení jména pravidelně předznamenává charakter pontifikátu. Jménem Benedikt naznačil nový papež, že nepůjde jednoduše ve směru Jana Pavla II. Sám o zvoleném jménu řekl, že chce navázat na krátký pontifikát Benedikta XV. (1914-1922). Ten je znám svým úsilím o zprostředkování míru a ukončení 1. světové války. Nový papež tím rovněž naznačil navázání na konciliantní postoje Benedikta XV. v době jinak tvrdě aplikovaných postihů ve smyslu pevných postojů Pia X. proti modernistům. I když sám nemluví o jiných souvislostech, je možno připomenout vzdělaneckou linii začínající u sv. Benedikta, otce západního mnišství, a vrcholící u papeže Benedikta XIV. (1740–1758), který patřil mezi nejvýznamnější vzdělance své doby.

Nástup po dlouhém pontifikátu Jana Pavla II. vyvolává mnohá srovnávání. Krajně nešťastné přitom je, že pracovníci médií, kteří nejsou s to namalovat portrét a předkládají nám povrchní zkratky, tj. série karikatur, staví oba papeže proti sobě. Rozumný člověk si uvědomí, že jde jistě o typově odlišné osobnosti, ale že oba jsou osobnostmi velkými a rovnovážnými. Benedikt XVI. je člověk skvělého akademického a systematického vzdělání. Jan Pavel II. byl rovněž velmi vzdělaný. Jeho vzdělanost však

měla výrazný umělecký rozměr. Texty Benedikta jsou rovněž literárně a obrazově krásné. Tak je tomu se vším. Jan Pavel byl charismatický člověk, Benedikt nepostrádá osobní kouzlo, které v jediném setkání trvale poznamená druhé lidi. Co obě postavy spojuje je táž víra a oddanost Bohu.

Již zcela nesmyslné je porovnávat 27letý ukončený pontifikát Jana Pavla II. a zahájený pontifikát Benediktův, z něhož např. známe jen dvě encykliky, *Deus Caritas est* a *Spe salvi*.

Návštěva papeže je událostí, jejíž význam musíme zvážit z mnoha hledisek. První, nad čím se můžeme zamyslet, je, komu návštěva patří. Ptáme se tím i kdo je papežovým hostitelem. Papež přijíždí jako hlava státu na pozvání prezidenta republiky. Je tedy hostem celé společnosti. V rámci celku společnosti je ovšem čelnými hostitelskými povinnostmi zatížen sbor biskupů, za kterými stojí jejich pomocníci kněží a všichni věřící. Návštěva jistě bude veřejností chápána jako návštěva u věřící části národa, a to katolické církve. Není to úplná pravda, protože papež opravdu přijíždí k celé naší společnosti a také se k ní bude obracet.

V této souvislosti je namístě i úvaha, jak se jeho návštěva týká jednotlivých lidí. U státních návštěv jsme zvyklí chápat je kolektivně, tj. dost neosobně. V tomto případě ovšem bude u věřících přístup daleko osobnější a konkrétnější. Dobře připravený návštěvník jednotlivých akcí bude prožívat setkání s papežem jako unikátní osobní událost zasazenou do určitého bodu své životní cesty. Budeme zajisté svědky i obvyklých kritik – také velmi osobně prožitých – těch spoluobčanů, kterým bude vadit omezení dopravy nebo vynechání jejich obvyklého oblíbeného programu v televizi. Budou to povětšinou lidé vždy nespokojení a vždy remcající – v létě na nedostatek sněhu, v zimě na nutnost zatopit. Nemělo by nám to kazit náladu.

Z hlediska významu návštěvy státníka je zajímavé, že jde o představitele státu nepatrného rozlohou (Vatikán je co do rozlohy o něco menší než zahrada arcibiskupského zámku v Kroměříži) a bezvýznamného z hlediska branné moci. Papežská historická švýcarská garda čítá pár desítek mužů. Je to však stát, který má za sebou víc než miliardu věřících a z hlediska morálního vlivu jde o velmoc.

Podstatný při posouzení významu návštěvy je rovněž fakt, že je to událost přerůstající hranice našeho státu a dokonce evropského kontinentu. Papežské cesty jsou vždy událostí celosvětového významu. Tentokrát papež promluví v Praze, Brně a Staré Boleslavi. Bude odtud mluvit k celému světu a mediální oči světa se upřou k těmto místům. Dnes ještě nevíme, co bude poselstvím, které z České republiky papež přednese. Jisté však je, že zvolil mezi jinými pozváním návštěvu naší vlasti také a možná především proto, že ji považuje za to pravé místo, odkud mají zaznít slova adresovaná i jinam, než jen k právě přítomným posluchačům.

Ještě jiným pohledem na význam návštěvy je úvaha o jejím časovém umístění. Jeho návštěva nebude zlomovým mezníkem v dějinách, jakými jsou dny vítězství či porážky, nebo dny podpisu velkých smluv. Výročím takových událostí si pak připomínáme, abychom lépe porozuměli současnosti skrze minulost, hájili spravedlnost a nepromarnili svobodu. V tomto smyslu je návštěva významná, protože před dvaceti lety se začala drolit Berlínská zeď a zanedlouho padla celá Železná opona. Jsou to však dny mimořádné v našich dějinách národních, v dějinách navštívených měst i životních příbězích

jednotlivců. Zdůrazněná cesta na Moravu v době, kdy se začínáme chystat na velké jubileum cyrilometodějské (1150 let od příchodu misie – r. 863) a takřka v doznívání oslav jubilea sv. Václava (1100 let od narození – r. 908) a v roce výročí Palladia země české (400 let od prohlášení staroboleslavského mariánského obrazu palladiem – záštitou r. 1609 po vydání Rudolfova majestátu) zasazuje návštěvu pevně do našich kulturních a duchovních dějin. Dojde k ní ovšem právě teď, tedy v době debat o vytváření zákonů sjednocené Evropy, v situaci ekonomické deprese a určitého stavu v jednáních mezi Vatikánem a ČR o vzájemné smlouvě. To návštěvu jistě nějak ovlivňuje, ale návštěva zůstává návštěvou pastorační, a proto bude mít i úroveň nadčasovou, která odpovídá hlásání evangelia o Ježíši Kristu, který je týž včera i dnes i na věky.

Program návštěvy bude sestávat ze dvou druhů setkání. Jednak proběhne řada setkání s jednotlivými představiteli státu a církve, např. s prezidentem republiky, s biskupy, apod. Jednak proběhnou setkání, při nichž Svätý otec osloví velká shromáždění. Taková setkání budou čtyři (viz dále). Konečně budou i setkání s určitými skupinami, která ovšem mohou být zařazena do velkých nebo přiřazena k setkáním s jednotlivými lidmi. K návštěvě nemocných, hovoru s představiteli jiných církví, oslovení širší politické reprezentace v nějaké podobě jistě dojde. Při naší osobní přípravě nás pochopitelně zajímají čtyři setkání s početnými skupinami.

1. V pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha se 26.9. papež setká při nešporách s kněžími, řeholníky a řeholnicemi, lidmi zasvěcenými Bohu a těmi, kdo jsou v církvi pověřeni nějakou službou. Ze všech setkání bude toto setkání nejméně početné, protože není určeno ani pro širokou obec věřících, natož pro veřejnost.
2. V neděli 27.9. papež navštíví Moravu. Dopoledne dojde k nejrozsáhlejší z akcí celé návštěvy v Brně, kde Sv. otec bude sloužit mši svatou pod širým nebem. Zde se setká s celou škálou věřících s tím, že zvláštní důraz bude položen na křesťanské rodiny.
3. Téhož dne v podvečer přednese Sv. otec přednášku ve Vladislavském sále Pražského Hradu, které se zúčastní široká akademická obec.

4. V pondělí 28.9. dojde k setkání s mládeží ve Staré Boleslavi, kde bude slavena každoroční Národní svatováclavská pouť.

Samozřejmě nelze konkrétně popsat obsah jednotlivých vystoupení Sv. otce ani obsah projevů jiných řečníků. Můžeme ovšem dobře vyznačit určitý obecný rámec, na který se pak můžeme i připravovat.

Zcela bezpečně víme, že Svatý otec přijíždí těsně před svátkem sv. Václava a že navštíví Moravu. Z toho je jasné, že jeho návštěva bude vložena do dvou duchovních linií našich dějin: Cyrilometodějské a Václavské tradice. Tyto dvě linie jsou sice vzájemně odlišitelné, ale zároveň jsou to dvě provázaná vlákna jediné národní kultury, jejíž bohatství a síla jsou umocněny tím, že je svazkem dvou, nikoli jen jedné tradice. Sepětí obou linií je mocné a dobře viditelné na obou navštívených místech. Katedrála diecéze, v níž leží Velehrad, je zasvěcena sv. Václavu. V těsné blízkosti jeho zavraždění u kostela sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi byl postaven kostel sv. Klimenta.

Druhým, co bezpečně známe, jsou tři centrální skupiny, k nimž se Sv. otec obrátí. Z toho pak plyne, že se v přípravě na jednotlivé dny můžeme opřít o další světecké postavy našeho národa odpovídající těmto skupinám. Sv. Vojtěch, sv. Jan Nepomucký a sv. Jan Sarkander jsou kněží. První dva jsou úzce spjatí s pražskou katedrálou. Svatá Anežka a sv. Prokop jsou postavy řeholního života, opět svým životem spjaté s Prahou. Sv. Zdislava a sv. Ludmila jsou

světicemi rodin. Na pomoc nám mohou přispět i další svatí, jmenovitě sv. Vít a sv. Klement Maria Hofbauer s jasným vztahem k mladým lidem.

Významným tématem návštěvy bude jistě naše křesťanská identita, která se opírá o tři velké znaky křesťanů, o víru, naději a lásku. I když přesně nevíme, ani co, ani o čem papež promluví, víme, že jeho první encyklika *Deus caritas est* (Bůh je láska), byla věnována lásce a druhé *Spe salvi* (V naději spasení) naději. Bylo by překvapením, kdyby některou z dalších nevěnoval víře, která je tématem celé řady jeho teologických studií a promluv. Rýsuje se tak i tematika jednotlivých dnů a setkání, neboť kněží a zasvěcení lidé jsou prvými hlasateli víry, rodiny a děti jsou znameními naděje a směřování do budoucnosti a k mladým lidem patří láska a mají nahlédnout, že to není jen počáteční okouzlení.

Téma a ducha návštěvy, stejně jako naše postoje vyjadřuje její motto a logo. Motto zní *Láska Kristova je naší silou*. Nechceme se totiž nijak mocensky prosazovat, neusilujeme o vládu nad kýmkoli, ctíme svobodu každého, jsme však silní a pevní a vítězíme láskou. Jsme ve svých snahách nositeli tradice sv. Václava a hlásíme se k jeho korouhvi, která živě vlaje. Jsme občany své vlasti, České republiky, a zároveň katolíky. Barvy národní a papežské vlají na logu stejně radostně jako korouhev.

II. Materiál k přípravě

Žijeme v překotném dění v multikulturní společnosti, jsme svědky rozpadu ustálených rámců jednání a přesunů v hierarchii hodnot. Konzumní společnost vytváří a vyžaduje nový životní styl. Vzorem správnosti je úspěšný, bezstarostný, požívačný člověk, kterému se začalo říkat homo economicus, ekonomický, tržní člověk. Závažným rysem tohoto nového druhu lidí je neochota k oběti a zodpovědnosti, protože chtějí být zcela nezávislí, dokonale svobodní. V důsledku toho pak musí odmítat sebekázeň, řád a pochopitelně také jakoukoli autoritu Boží. Při hlubším pozorování zjistíme, že naše společnost svým životním stylem vytváří jakési nové náboženství, které sice není pevně zformováno, ale je stále krutěji vyžadováno.

Za této situace vyvstává pro věřícího křesťana několik zásadních staro-nových otázek. Co je křesťanská identita? Čím se věřící křesťan odlišuje? Co přináší fakt, že jsem jiný než většina společnosti? Jak lidem zvěstovat radostnou zvěst a jak vůbec hovořit o víře? Chceme-li dostat svému úkolu, musíme mít v těchto otázkách jasno.

Odlišnost věřícího křesťana vyrůstá ze tří vlastností, kterými jsou Boží ctnosti. Víra, naděje a láska jsou podstatnými znaky křesťana. Pokud se v jeho životě neuplatňují a nejsou zřejmé na jeho chování, je křesťanem jen podle

jména, ale ne skutečně. *Skutečně* totiž znamená v *skutku* a tedy *skrze skutky*.

Trojice božských ctností se v současné době (ale zajisté vždycky) projevuje tím, že věřící člověk uznává Boha a jím daný odvěký řád. Protože v Boha a jeho řád a přísliby opravdu věří, neobává se budoucnosti, i když ví, že nemusí být příjemná. I nad hrozícími pohromami stojí Bůh, který je věrný a milosrdný. Konečně ví, že život, který je láska, vyžaduje oběti, a je proto obětavý. Obává se sobectví a slouží proudu života, z něhož nechce být vyloučen.

Ctnosti, o nichž mluvíme, jsou vnitřně propojeny do jednoty, jedna druhou plodí, vzájemně se předpokládají a jedna v druhou přecházejí. Co je naděje jiného, než víra zahleděná do budoucnosti? Co je láska jiného než uskutečňovaná víra? Čím jiným, než zápasem o naději je víra zkoušena a sílí? Čím jiným než obětavou láskou žije?

Chceme-li obstát a dostát svým úkolům, musíme pečovat o tyto tři velké ctnosti a musíme je v sobě stále probouzet. Víme, že jsou nám od Boha dány, a proto o ně také Boha prosíme. Víme, že mnoho současných lidí po nich touží, jiní je hledají a určitě je všichni potřebují. Modleme se proto za sebe i za ně.

Modlitba ke vzbuzení tří Božských ctností

Trojediný, věčný Bože,

vyznávám, že jsi, že jsi všemohoucí a že jsi Láska.
Chci proto konat láskou naplněné skutky,
aby moje víra byla živá a můj život plodný.

Poznávám, že jsi mi dal život v důvěře,
že ho nepromarním,
a já se o to chci ze všech sil snažit.
Chci proto překonávat nevděk a křivdy od druhých lidí,
nepropadat hořkosti a pocitu zklamání.

Vím, že podstatou života je oběť.
Chci proto žít obětavě, ne sobecky přijímat a hromadit,
ale štědře rozdávat a sloužit druhým.

Toužím, Bože, po plném životě
a chci zachovávat Tvá přikázání, která k němu vedou.
Pomoz mi v tom, protože to není vždy lehké.
Vlij mi víru, naději a lásku.

Prosím o to skrze Tvého Syna, Ježíše Krista, našeho Pána,
neboť on s Tebou v jednotě Ducha Svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Amen.

O víře

Praha

Vydeme-li od nejobecnějšího významu slova *víra*, pak je to přesvědčení, že něco je pravda, je to tak, jak mi to říkají druzí a jak to říkám já. Takové přesvědčení může být naprosté, tedy pevné, nebo nějak nejisté. Běžně se víra opírá o důkazy, ve vědě předložitelné, nebo o rozumné zdůvodnění opřené o logická pravidla. Věřit můžeme také na základě svědectví věrohodných lidí. Autorita takových lidí je u nás svázána s tím, že říkají pravdu a jsou rozumní. Zjistíme-li, že to, co nám řekli, pravda není, je to pro nás nepříjemné zjištění, protože poznáme, že jsou buďto hloupí anebo nám lžou. Stává se, že pak už jim nevěříme nic, ani to, co pravda je. Takto ztratilo víru mnoho lidí, kteří věřili v Boha a zjistili, že jim církev, kněz nebo důvěru vzbuzující laik říkal nesmysly nebo nepravdy v jiných otázkách. Nevěrohodnost křesťanova života může být nepřekonatelnou překážkou víry pro druhé lidi.

Víra v Boha a vše, co se vymyká rozumovému poznání, je ovšem jiná. Zůstává totiž vírou provždy, nelze ji vědecky ověřit, tj. není vystřídána věděním. Jednou ovšem přejde v blažené přímé patření na Boha a v průběhu života získává oporu v okamžicích, kdy pocítíme Boží přítomnost tu v podobě zvláštní ochrany, tu ve tvaru jiné milosti. *Věřím*, ale neznamená *vím*. Důkazy Boží existence, jakkoli důmyslné, mají trhliny a jsou proto nedostatečné. Nevěřící se od věřících liší tím, že věří v něco jiného.

Víra v Boha ovšem není něco, co by od počátku do konce leželo mimo oblast rozumu. To, co věříme, je předně vnitřně logicky skloubený celek. Některé články víry byly dokonce logicky vyvozeny ze základních zjevných pravd. Mnohé, co věříme, je možno nevěřícím ukázat jako rozumné, např. některé příkazy Desatera. To, že jiný lidský rozum přesahuje, neznamená, že mu to odporuje. Z toho plyne, že víru nelze vykládat, je možno ji pouze hlásat. Je možné ji dokládat tím, že život o víru opřený přináší mnoho krásného a dobrého, což svědčí o kráse a dobrotě Boží. Plyne z toho však i to, že rozum, který máme a nesmíme zahodit, nám bude častěji klást otázky o víře. Víra je vždy doprovázená pochybnostmi a nejistotou, proti kterým ji musíme sami u sebe a pro druhé hájit. Víra není vtěsnání rozumu do pouček katechismu, jeho umlčení, popření svobodné vůle a odhození svědomí a čistě osobní odpovědnosti v bezhlavé poslušnosti církevním autoritám. Víra je trvalý hovor člověka s Bohem, nejednou podobný těžkému zápolení. Připomeňme si příběhy Abraháma, Jákoba, apoštola Tomáše a jistém smyslu i zkoušku věrnosti Krista v Getsemanské zahradě.

Na druhé straně je známo, že přijetí víry přináší lidskému rozumu prospěch, protože ho při dalším poznání vede. Mnoho poznatků o člověku, společnosti, a i čistě vědeckých poznatků bylo získáno lidmi, kteří přemýšleli a báдали ve světle, které jim propůjčovala víra. Přináší např. zcela jiné otázky a jiný pohled, než jaké mají lidé nevěřící. Skutečnosti života, malé každodenní i velké, jeví se a jsou pro věřícího člověka jiné a hlubší. Kus chleba nebo krásný strom jsou pro věřícího velkým darem Božím, pro nevěřícího samozřejmostí.

Víra mění život člověka. Projevuje se to hlavně jeho skutky, dále tichou radostí, úctou a vděčností. Jestliže často slyšíme, že věřící to mají snadné nebo lehčí, je to výrazem podivu nad vyrovnaností a trpělivostí, nad silou věřících. Ti to nemají nijak lehčí v tom smyslu, že by je nemoc méně bolela, nebo smrt drahých méně ochuzovala jejich rodinu. Staví se k tomu ale jinak. Mnoho věcí mají dokonce těžších než většina nevěřících. Jednak jsou jiní, což vede nejen k jejich různě negativnímu posuzování, odsuzování a často i pronásledování. Jednak na sebe přijímají povinnosti, které z víry plynou jako nutné důsledky. Katolicky věřící člověk totiž předně věří v Trojjediného Boha, ve vtělení Božího Syna, v jeho oběť, smrt a slavné zmrtvýchvstání a věří v Kristovo přikázání lásky k Bohu a k bližnímu a to ho zavazuje k obětavosti a vkládá na něho odpovědnost za dobro druhých.

Obsah víry, tj. v co věříme, je vyjádřen ve vyznání víry, kterým se veřejně každou neděli hlásíme k Bohu, Kristu a církvi, která je společenstvím víry. O tom všem bychom měli nyní přemýšlet a poctivě se ptát, zda opravdu věříme v jednoho jediného Boha, nebo zda mimo kostel nevěříme něčemu jinému. Měli bychom přemýšlet, v koho jsme uvěřili – v Boha, všemocného stvořitele, v zachránce a spasitele, který z lásky k nám přišel, aby nás vykoupil, v Boha-Ducha, který všechno udržuje v bytí a všechno obnovuje. Měli bychom si uvědomit, jak veliký dar je víra i jak o něj pečujeme. S bolestí bychom se měli podívat, kam spěje společnost, která Boha odmítá a uvěřila v jiná božstva, v modly nové doby. Míra sobectví, brutality a nezájmu je totiž úměrná odklonu lidí od Boha. Bezbožný svět je světem bezbožných, Boha popírajících lidí, kteří nehodlají

respektovat ani jeho řád ochraňující život. Tím se nám také objasní, v čem je náš úkol a proč se říká, že příchod těch, kdo nesou Radostnou zvěst (Evangelium) je toužebně očekávaný a tak milý.

*Bůh sám mi dal pravé poznání o tom, co je,
znát složení světa a sílu živlů ...,
neboť mě poučila moudrost, která to stvořila všechno.*
(MDR 7,17-21)

*Že jsi mne viděl, uvěřil jsi.
Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.*
(JAN 20,29)

Vím, komu jsem uvěřil.
(2 TIM 1, 12)

*Je jeden Pán, jedna víra, jeden křest.
Jeden Bůh a Otec všech, který je nade vším,
skrze všechno proniká a je ve všech.*
(EF 4,5)

*Kdo by se styděl za mne,
za toho se bude stydět Syn člověka.*
(MAR 8,38)

*Kdo věří v Syna, má život věčný,
kdo však nevěří v Syna,
neuvidí života, ale hněv Boží trvá na něm.*
(JAN 3,36)

*... vezměte štít víry, kterým byste mohli uhasit
všechny ohnivé šípy toho ničemníka.*
(EF 6,16)

*Ježíš hlasitě zvolal: Žízni-li kdo, pojd' ke mně a pij!
Kdo věří ve mne, tomu potečou z jeho srdce –
jak dí Písmo – proudy vody živé.*
(JAN 7,37-38)

*Jsme jako žebráci, a přece mnohé obohacujeme,
jako nic nemající, a přece všemi věcmi vládneme.*
(2 KOR 6,10)

Neboť co praví Písmo? Abrahám uvěřil Bohu a bylo mu to připočteno ke spravedlnosti. (ŘÍM 4,3)

*Tento lid ctí mě ústy,
ale jejich srdce je daleko ode mne.
Nadarmo mě ctí,
protože učí lidským naukám a nařízením.*

(Iz 13,9 A MAT 15,8-9)

... začkoli budete s vírou prosit v modlitbě, dostanete.

(Mt 21,22)

Další inspirace z Písma sv.:

MAT 17,19-21; JAN 14,12-14; ŘÍM 10,9-11; MAT 11,25-26; MAT 16,16-17; LK 1,26-55; JAN 1,9-18; MAT 5,13-16; MAT 13,1-23; MAT 26, 69-75

Tradice a nauka církve

*Nekazí-li se všechny modly?
A ty nazýváte vy bohy, těm sloužíte, těm se koříte! ...*

APOLLO

*Slepí jsme byli rozumem,
kamenům, dřevu, zlatu, stříbru, mědi, lidem jsme se
klaněli, a celý život náš se jenom smrti podobal;
tmou jsme byli obklíčeni a náš zrak byl zahalen mlhou.*

SV. KLIMENT ŘÍMSKÝ

*Nechtěj pochopit, abys uvěřil, ale věř, abys pochopil.
Pochopení je odměna víry.*

SV. AUGUSTIN

*Ó víro, ze všech pokladů nejvzácnější!
Ó víro, ze všech tělesných sil nejsilnější,
ze všech léků nejléčivější.*

SV. AMBROŽ

*Touha po bohatství, cti a tělesných rozkoších
zatvrzuje svědomí a hasí víru.*

SV. VINCENC FERRERSKÝ

*Nedbalé se zdá být, jestliže utvrzeni ve víře,
nesnažíme se, abychom pochopili, co věříme.*

SV. ANSELM

*Neboť Víra je hlava a kořen, když si tu zachováš,
pak i kdybys všechno ostatní ztratil,
všechno a s větší slávou opět získáš.*

SV. JAN ZLATOÚSTÝ

*Ve skutečnosti je možno s jistotou poznat
existenci Boha Stvořitele skrze jeho díla
ve světle lidského rozumu,...*

SRV. 1. Vatikán. koncil: DS 3026

Otázky a výzvy

Otázky k sobě samému

- * Nejsem nositelem pohoršení proto, že se chlubím svou vírou, ale mé skutky o ní nesvědčí?
- * Nepřeceňuji své síly a nejsem sám sobě modlou, chci se líbit sobě nebo Bohu?
- * Prostupuje víra celý můj život nebo žiji bez Boha a přidávám k tomu chvílky náboženské?
- * Unesu, když mi druzí dávají najevo, že mě berou kvůli víře za neschopného hlupáka?
- * Víím, kde mám doma Bibli a čtu v ní občas?

Otázky o druhých lidech

- * Proč naše děti tak zoufale nechtějí slyšet o Bohu?
- * Proč se věřící cítí tak opuštěni, když nás přece není tak málo?
- * Proč spolu věřící nemluví o víře a Bohu a ztrácejí čas plácáním o církevních a farních drbech?
- * Je dobré ve snaze někoho získat zamlčovat a vynechávat, co je na životě víry těžké?
- * Je dobře, když se v otázkách víry podbízíme mládeži tak, že jim slevíme i z Desatera?

Výzvy

- * Svévole a nerespektování řádu ohrožuje život nás všech. Je třeba dělat vše pro jeho zachování.
- * V sázce je dnes už i zdravé logické myšlení, je nutné trvat na jeho užívání, a to zejména při výchově mladé generace.

Všemohoucí, věčný Bože!

Víme, že naše víra je často slabá a rozkolísaná.

*Odpust nám, prosíme, že se necháváme svést
k nepravým bůžkům a modlám nové doby
a stáváme se manipulovanými otroky
konzumní společnosti.*

*Dej nám sílu tomu vzdorovat,
abychom se drželi pravých hodnot
a chránili převzácný dar víry.*

*Prosíme Tě, abychom s úctou a pravidelně
četli Písmo svaté,
neboť je to Tvé nezvratné a tvůrčí slovo,
kterým jsi nám odhalil smysl našeho života.*

*Stvořil jsi celý vesmír a stvořil jsi i nás.
Patříme Ti a s radostí Ti máme sloužit.
Povzbuzuj nás, abychom konali dobro,
neboť bez skutků lásky je víra mrtvá.*

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Amen.

O naději

Brno

Naděje je pevná důvěra v Boží milosrdenství a moc, se kterými nejenom naplní své sliby vůči těm, kdo ho milují, ale chrání je ve všech zkouškách a protivenstvích života. Naděje je samozřejmým důsledkem víry. Mohlo by se zdát, že kdo věří, má naději samo sebou. Tak jednoduché to ovšem není. Víme, že o víru se zápasí a jedním z tvarů toho zápasu je úsilí o naději. V tvrdých životních situacích, kdy vše mluví proti dobrému konci, vše vypadá bezvýchodně, je víra těžce zkoušena. Často přichází myšlenka *Je vůbec Bůh? Může se na to dívat? Proč mne opustil?* Většinou je od nás v takových chvílích žádán odvážný čin – předat opravdu všechno, sebe celého do Boží vůle.

Mnoho z nás jistě důvěřuje v Boha, ale zároveň má svou jasnou představu, jak mají věci dopadnout. Doufat v takto námi chtěný a předpokládaný konec je jen lidské očekávání. Naděje však je přesvědčení, že vše dobře skončí, i kdyby se naše očekávání nenaplnila a podle našeho soudu by všechno skončilo špatně. Naděje nastupuje tam, kde se všechna očekávání hrouť a přichází k nám zkáza nebo nezvladatelná síla zla. Obsahem křesťanské naděje není také žádné popsateľné blaho, natož vysněný život plný příjmemostí. *Co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani do lidského srdce nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kdo ho milují.*, říká apoštol Pavel (1 Kor 2,9).

Pozorujeme-li současnou společnost, která odmítá Boha, nemá víru, vidíme, jak se to projevuje děsnými úkazy: narůstání sebevražd, množství dětských sebevražd, ná-zory, že život ne dost příjemný je možno ukřátit euthanasii, zoufalství všeho druhu. To není vše. Vidíme obavy z budoucnosti, které lidi vedou k vášnivému přilnutí k okamžiku a hromadění přechodného dobra a požitků. Konzumnost společnosti se prosazuje i v oblastech vzta-hových, vybičované sexualitě, pokleslé kultuře a zábavě, na každém kroku. Přesycenost vším možným působí nudu a apatii. Proto je třeba stupňovat impulsy až k nebezpečí života – adrenalinové sporty, drogy. To všechno má svůj původ v těžkém nedostatku naděje. Naděje chybí, protože ji není ke komu upnout, když Bůh byl odmítnut. Snaha opřít naději o sebe sama vede k hrubému sobectví a po vyčerpání sil ke katastrofickému zoufalství. Snaha opřít naději o druhé lidi vede ke stále větší nedůvěře, protože většinou jsou to rovněž sobci a nepomohou, když by je to mělo něco stát. Opětovné špatné zkušenosti s lidmi vedou k apriorní nedůvěře, očekávání, ba vyhlížení jejich selhání či zrady. Zcela zanedbatelné drobnosti jsou pak prohlášeny za příznaky proradnosti. Snaha opřít naději o silnou osobnost a autoritu vůdce vede k diktatuře. Snaha vylhat se z životní pravdy poukazem, že všechno je úžasné a lepší než nejlepší, je odkládáním nárazu na realitu. Neřešené problémy stanou se opravdu neřešitelnými. Beznadějně zahledění do přítomného okamžiku působí odhození odpovědnosti za vlastní jednání. Teď je to příjemné, přínosné a finančně výhodné, co bude dál mě nezajímá. Důsledky však přicházejí.

Ztráta naděje se ve dvojí formě prosazuje i v nedůvěře v budoucnost a ochotě či odvaze mít děti. Na jedné

straně stojí ti, kdo si jednoduše nebudou komplikovat život. Na druhé straně stojí ti, kdo poctivě přiznávají, že rodičovství je nad jejich síly, ekonomické i jiné. Bez naděje v pomoc Boží nemohou dojít k jinému závěru.

V této nepěkné a nebezpečné situaci se nacházíme a jsme strhováni jejím proudem. I sami o naději těžce zápasíme. Přitom se právě od nás očekává, že ji lidem přineseme. Musíme proto být jejími nositeli. Na prvním místě tu stojí naše odvaha a ochota mít děti a starat se o ně pečlivě a obětavě. Na druhém místě je otevřenost vůči druhým. Sami musíme být důvěryhodní a přes všechny bolestné zkušenosti musíme lidem důvěřovat. Hledme proto od nich očekávat dobro a nevyhlížet jejich chyby. Nebudme lhostejní, ale zajímejme se o ty, kdo upadají, nebo mohou upadat do beznaděje a zoufalství – nemocní, staří a opuštění jsou všude kolem nás.

Hlavně však sami mějme naději, důvěřujme v Boží pomoc. Pamatujme přitom vždy, že přichází tehdy, kdy jsou lidské síly a prostředky vyčerpány. Opozitivní spolehání bez vlastního přičinění je nejen hloupé a drzé, ale také marné. Mějme naději v nekonečnou, vše převyšující moc a štědrost Boží, neustrňme v konečném rozměru lidského očekávání. Dávejme pozor, abychom veliký počet příjemností a nahromadění úspěchů, majetku či poct nevyměnili za nekonečnou radost. Ta není jen budoucí, ale je i přítomná a všimněte si, jak je jí málo. Snažme se pochopit Boží vůli a nepodstrkujme mu svou, abychom opravdu stáli za tím, co říkáme svému Otci na nebesích: *„bud vůle Tvá, jako v nebi tak i na zemi.“* (Mat 6,10)

Písmo sv.

*Spoléhalí na tě, otcové naši, spoléhalí a byli zachráněni.
Volali k tobě a byli spaseni, doufali a nebyli zahanbeni.*
(Ž 21,5)

*Bůh je nám Bohem všeliké pomoci;
Hospodin, Pán má i ze smrti východisko.* (Ž 68,21)

*Protože ve mne doufal, vysvobodím jej.
Vytrhnu jej a oslavím.* (Ž 91,14)

*Bože mocný nade všechny, vyslyš hlas těch, kteří žádné
jiné naděje nemají, vysvobod nás z ruky nespravedlivých
a vytrhni mne z bázně mé.* (EST 14,19)

*Doufej v Hospodina celým svým srdcem,
a nespolehej na svou opatrnost.* (PŘÍS 3,5)

Všechno mohu v Kristu, který mi dává sílu. (FIL 4,13)

*On nás zachránil a stále zachraňuje; v něho pak doufáme,
že i nadále bude zachraňovat.* (2 KOR 1,10)

*Víra je základ věcí, v které doufáme,
přesvědčenost o věcech, které nevidíme.* (ŽID 11,1)

*Je psáno: Co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo,
ani do lidského srdce nevstoupilo,
co připravil Bůh těm, kdo ho milují.* (1 KOR 2,9)

Další inspirace z Písma sv.:

ŘÍM 5,2-6; ZJEV 21,1-8; MAT 7,7-12 A 24-27; MAT 21, 33-44; MK
8,27-30; LK 2,21-40; JAK 1, 6-7

Tradice a nauka církve

*Protože jsi Pán, můžeš nám pomoci; protože jsi Spasitel,
chceš nám pomoci.* SV. BONAVENTURA

*Nic nečiní všemohoucnost slova Syna Božího jasnější,
než to, že všemohoucími činí všechny,
kdo v ně doufají.* SV. BERNARD

*Uvaž náležitě, jak rychle se měnívájí lidé
a jak málo v ně můžeš důvěřovat,
a budeš skládat pevnou naději v Boha,
jenž se nikdy nemění.* SV. TEREZIE

*Nespoléhej na sebe samého,
nýbrž v Boha svou naději vkládej...* BL. TOMÁŠ KEMPENSKÝ

*Bůh nám nezakazuje,
abychom ve svých souženích a nebezpečnostvích
hledali své útočiště u lidí, zlořečí však tomu,
kdo jen v lidi svou důvěru vkládá.* SV. ALFONS LIGUORI

*Dokud má člověk lidskou pomoc,
nesmí se Boží pomoci dovolávat,
neboť tím by Boha pokoušel.* SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ

*Marně se v naději spoléhá,
kdo se Boha ve svých činech nebojí.* SV. ŘEHOŘ

Otázky a výzvy

Otázky k sobě samému

- * Je to, po čem toužím opravdu dobré, spravedlivé a potřebné?
- * Neodvolávám se na Boží pomoc tam, kde se mám sám snažit?
- * Nejsem jako rozmarné dítě, které chce všechno, co vidí?
- * Nestávám se zatrpkle nedůvěřivým a podezřívavým?
- * Jak se chovám k ženám, které jsou v naději?
- * Jak pomáhám dětem poctivě pracovat, překonávat těžkosti a spoléhat na Boží pomoc?
- * Jak se chovám k těm, kdo u mne hledají radu a povzbuzení? Nebagatelizuji jejich problémy?

Otázky o druhých lidech

- * Proč je v mém sousedství a zaměstnání tolik nedůvěry, když je tam tolik slušných lidí?
- * Jak je možné, že už nikoho neburcuji zprávy o počtech sebevražd, zvláště dětských?
- * Proč je tak těžké upozornit lidi, že si nebezpečně nahlávají?
- * Lze udělat něco pro to, aby učitelé zodpovědně hodnotili své žáky?

Výzvy

- * Má-li se začít obnovovat důvěra, musíme začít držet slovo, plnit sliby, nepodvádět, všeobecně pozvedat morálku, ale hlavně se odvážit dát druhým důvěru a vážít si toho, když nám ji dají oni.

Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli světa, Bože,
děkujeme Ti,
že se naplnilo očekávání spravedlivých Starého zákona.
Přišel jsi mezi nás a víš,
v kolika nejistotách a obavách žijeme.
Jak těžce zápasíme o důvěru v budoucnost.
Prosíme, vrať nám naději,
abychom důvěřovali v Tvá zaslíbení
a s odvážnou radostí vstupovali do budoucnosti,
ze které k nám přicházíš, abys obnovil Boží království.

Dej nám vytrvalost v nesnázích a podepři nás,
když klesáme na mysl.
Pošli nám dary svého svatého Ducha,
abychom neztráceli důvěru v dobro a v lidi kolem nás,
i když budeme často zklamáváni.

Víme, že předmětem naší naděje je budoucí život u Boha,
ale dopřej nám, prosíme,
potřebnou míru pozemské radosti,
abychom nepodlehli pocitu bezútěšnosti
nebo nesmyslnosti života
a neztratili víru v Tvé vítězství nad veškerým zlem.
Neboť Ty žiješ a kraluješ na věky věků.

Amen

O lásce

Stará Boleslav

Láska k bližnímu je hledání dobra pro bližního, říká sv. Tomáš Akvinský a mohli bychom dodat, že láska k Bohu je snaha žít k jeho poctě a radosti. Toto správné a vlastně jediné možné pojetí lásky se bohužel sesmeklo na jiné pojetí a ve slovní zásobě se to projevilo změnou významu slovesa *milovat*. Do pozice prvního, pro některé lidi dokonce jediného, významu se dostalo *mít, provádět sexuální styk, prožívat sexuální vzrušení*. O této degradaci není třeba dlouho hovořit, protože to vede k planému, byť oprávněnému, moralizování. Že je člověk víc než organický systém žláz vnitřní sekrece a láska víc než sexuální vzrušení, je jasné. Na co bychom se měli zaměřit, je uvážit, co všechno člověk ztrácí při degradaci lásky na sex, a ukázat to dospívající mládeži. Konec konců závěrečná volba Mojžíšova zákonodárství *kladu před tebe život a smrt, požehnání a kletbu. Zvol život, abys žil ty i tvoji potomci a miluj svého Boha, Jahve, poslouvej ho a lni k němu, jen tak budeš žít*. (Dt 30,19-20) je zde plně a viditelně v platnosti.

Přijmeme-li lásku v pojetí sv. Augustina, musíme své úvahy začít otázkou, co je to dobro pro bližního. V prvním náhledu poznáváme dobro jako to, co sami máme rádi, a věci zlé jako to, co si pro sebe nepřejeme. O tuto představu se opírá jak Starý, tak Nový Zákon: *Co sám nenávidíš, nikomu nečiň!* (Tob 4,15 n) a *Co tedy chcete, aby lidé činili vám, čiňte i vy jim*. (Mt 7,12).

Těmto výrokům dobře rozumíme, i když víme, že skutečné dobro druhých i nás samých občas vyžaduje, abychom snesli nebo i druhým činili něco nepříjemného. Bolestivý zákrok lékaře, nechutný lék, ukáznění a přinucení k potřebné práci jsou známé případy. Pozor musíme dávat tehdy, kdy se náš pocit nemusí krýt s pocitem druhého. Miluje-li někdo zavináče, neprokazuje lásku, když je cpe dítěti, kterému se zavináče hnusí. Takový humorný příklad nás má upozornit, že často dáváme lásce nesprávný tvar. Lidé potřebují pocítit lásku v té podobě, kterou oni potřebují, ne v té, kterou my vymyslíme a pak někomu vnutíme. Staří lidé potřebují daleko víc, aby byli přibráni do činnosti, než aby byli jen obstaráni. Bývá totiž jednodušší je obstarat, než se zdržovat s jejich účastí. Nejjemnější formou našich omylů v této otázce je nadměrná míra lásky. Často se stane, že velikost daru či míra ochoty vedou k tomu, že si obdarovaný neví rady a obává se o svou svobodu ve vztahu k nám.

Pravou lásku je třeba nahlédnout jako proudění. Láska nemá povahu okamžitého stavu a nelze ji také převést na oddělené skutky. Je to děj. Milujeme, i když zrovna pro druhé nic konkrétního neděláme. Své nejbližší např. milujeme, i když se zabýváme někým jiným. Z povahy lásky jako trvalého proudu vyčteme snadno, že ji na jedné straně přijímáme, na druhé vydáváme. Milující člověk žije tím, že předává, vede lásku, která vychází z Boha. Nádherným a posvátným příkladem je předávání života. Jak krásné je, že člověk je z lásky stvořen, skrze lásku přijde na svět, aby pak pro lásku žil.

Opakem člověka milujícího je sobec. Ten v proudu života přestává lásku předávat, pouze ji přijímá. Tím se

z něho vylomí a čeká ho osud nekrotické části živého organismu. Není divu, že se vzrůstající mírou sobectví začíná být ohrožen život celku. Odumírání se šíří. Při srovnání člověka sobeckého a milujícího, tj. obětavého, vystoupí také zásadní rozdíl ve směru životní síly. Sobec žije jednosměrně zvnějšku dovnitř. Pokud u něho vidíme opačný směr, jde většinou o snahu vyvolat rychlejší a silnější pohyb dovnitř. Klasickým příkladem je konání (špatné) práce, abych mohl více nakupovat. Nebo jde o smyčku, která sice zevnitř vychází, ale zase se hned vrací. To je ona osudová smyčka *sám sobě*, která se zadrhne na pouhé *sám a bez pomoci*. Milující člověk sice rovněž přijímá, ale hlavní proud jeho života vede k druhým. Žije vytrysknutím lásky a života. Sobec naopak jen vysává.

Ve světě narušeném hříchem existuje bohužel ještě jedno proudění. Existuje zlo. Lidé otevřeně zlí skutečně zlo ze svého nitra vydávají. Také zlo může být předáváno. Jde o strašné řetězce křivd a odplaty, která je novou křivdou. Zde je třeba, abychom silou lásky tyto řetězy přetali, nepodali zlo dál. Vrcholným vítězstvím zápasu se zlem je Kristova prosba za ty, kdo ho mučili a zabili. Odpuštění je výsostnou podobou lásky.

Čistá láska splývající s obětavostí je charakterizována ještě něčím dalším. Je ze své podstaty nezištnou. To je opět kamenem úrazu pro lidi, kteří vždy hledají výhody a zisk a kteří vůbec na všechno hledí účelově. Při takovém pohledu na život je žádáno, aby život měl nějaký účel, aby měl viditelný přínos. Protože se účel plete se smyslem, dojdou lidé dříve nebo později k tomu, že život nemá smysl a propadají zoufalství. Život ovšem

má úžasný smysl sám v sobě. Je-li prožit v lásce, je krásný a obětavost konaná z lásky ztrácí tíhu oběti. Život rozdaný druhým se proměňuje v radost. Proto Kristus říká: *Kdo by ztratil svůj život pro mne a pro Evangelium, zachrání jej.* (Mk 8,35)

*Opravdový přítel miluje vždycky;
přijde-li bída, bude ti bratrem.
Bratři, kteří si pomáhají, jsou jako pevná tvrz.*
(PŘÍS 17,17;18,19)

*Silná jako smrt je láska. Její výheň je ohnivá výheň
a její plamen, plamen je Hospodinův.
Spousty vod nestačí uhasit lásku,
dravé proudy ji neodplaví.*
(PÍŠ 8,6)

*Čeho nechceš, aby se od jiného dalo tobě,
hleď, abys ty nikdy nečinil jinému.
Jídej svůj chléb s lačnými a chudými,
a přikrývej ze svého oděvu nahé.*
(TOB 4,15 N)

*Nenávist vzbuzuje spory a hádky,
všechny chyby však přikrývá láska.*
(PŘÍŠ 10,12)

*Dobročinnost člověka je mu před Bohem
jako pečetní prsten
a dobrotivého člověka opatruje jako svou zřítelnici.*
(SIR 17,18)

*Tak poznají všichni, že jste moji učedníci,
budete-li mít lásku jedni k druhým.*
(JAN 13,35)

Jestliže mne kdo miluje, bude zachovávat má přikázání.
(JAN 14,23)

*Co tedy chcete, aby lidé činili vám, čiňte i vy jim;
neboť v tom je celý zákon i proroci.*
(MT 7,12)

*To je moje přikázání, abyste se navzájem milovali,
jako jsem já miloval vás:
Nikdo nemá větší lásku než je ta,
aby kdo položil svůj život za své přátele.* (JAN 15,12 N)

*Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí,
nemůže milovat Boha, kterého nevidí.
A toto přikázání máme od něho, aby ten,
kdo miluje Boha, miloval i svého bratra.* (1 JAN 4,21)

*Kdo má pozemský majetek a pozoruje,
že bratr je v nouzi, a zavře své srdce před ním,
jak v něm zůstává Boží láska?* (1 JAN 3,16 N)

*V Kristu Ježíši totiž nic nepomůže, ani obřezanost,
ani neobřezanost, nýbrž víra, která je činná láskou.* (GAL 5,6)

*Proto ti pravím: Odpouští se jí mnoho hříchů,
protože milovala mnoho.
Komu se však málo odpouští, málo miluje.* (LK 7,47)

Další inspirace z Písma sv.:

PŘÍŠ 8,17; JER 31,3; OS 14,5; PŘÍŠ 24,17 N 29; PŘÍŠ 25, 11 N 21 N;
SIR 27,30;28,1.2.68 N; DT 30,16.20; EF 4,2 N; 1 KOR 4,32-5,2; JAN
14,15-21; 1 KOR 13,1-7; DT 7,9; ŘÍM 8,35-39; MT 5,43 N; LK 6,35
N; ŘÍM 12,14.17.19 N; 1 PETR 3,8-11; JAN 17,6-26; MAT 18,21-22;
JAK 1,27.

Tradice a nauka církve

*Kde je opravdová láska, tam přebývá Bůh.
Spojila nás všechny láska Krista Pána.
Jásejme a hledejme jen v něm svou radost.
Boha živého se bojme, milujme ho.
Upřímně i navzájem se mějme rádi.*

(ANTIFONA ZELENÉHO ČTVRTKA)

*Skrze Něho (Krista obětovaného)
ať se před tebou stáváme obětí úplnou a ustavičnou ...*

(EUCCHARISTICKÁ MODLITBA)

Jho pravdy činí láska příjemným a její břímě lehkým.

SV. BERNARD

Bez lásky nic není Bohu milého.

SV. KLIMENT ŘÍMSKÝ

Pravá láska nehledá odměny, avšak odměnu zaslouží.

SV. BERNARD

*Výše, k níž láska vede, je nevyslovitelná.
Láska nás pojí s Bohem, láska přikrývá mnoho hříchů.*

SV. KLIMENT ŘÍMSKÝ

*Láska je vazbou přátelství, zakladatelkou pokoje,
spojovatelkou a upevňovatelkou jednoty.*

SV. CYPRIAN

*Láska dělá z chudého boháče,
bez lásky je každý boháč chudý ...*

SV. AUGUSTIN

*... uschne větev dobrého skutku,
není-li živena kořenem lásky.*

SV. ŘEHOŘ

*Láska je štít neproniknutelný: šípy pohrdá,
meč odráží, nebezpečí se vysmívá, smrti se posmívá:
láska nade vším vítězí.* PET. RHABANUS

*Co jiného je člověk bez lásky,
než vyhaslý uhel,
oheň zbavený své krásy?* SV. BONAVENTURA

*Z lásky k Bohu se rodí láska k bližnímu,
a z lásky k bližnímu je živena láska k Bohu.* SV. ŘEHOŘ

*Jesliťto milkování a frejování,
ať jedním slovem dím,
obyčejná sice kratochvíle,
ale veliká srdce pohroma.* SV. FRANT. SALESKÝ

*Věz, že sebeláska ti škodí více,
nežli kterákoli věc tohoto světa.* BL. T. KEMPENSKÝ

Otázky a výzvy

Otázky k sobě samému

- * Víím o bolestných potřebách lidí v mém okolí? A není mi to jedno?
- * Vedu své děti k ohleduplnosti?
- * Dovedu se nasadit pro dobrou věc, i když mi to nic nepřinese?
- * Jak čelím náporům pornografie?
- * Jsou pro mne skutky lásky opravdu radostí?
- * Projevuji druhým vděčnost?
- * Usiluji o to, aby má rodina byla ostrůvkem lásky, nebo tam vnáším rozmíšky?

Otázky o druhých lidech

- * Proč je tak těžké upozornit manžele na nebezpečí, která hrozí jejich vztahu?
- * Proč je rozpad konkrétních rodin tak oblíbeným námětem hovorů?
- * Proč školy nejsou bezpečným spolupracovníkem při výchově k lásce?
- * Proč dochází k bezbřehé toleranci vlastně nemravného života u lidí, kteří mají být vzorem jednání?
- * Proč chybějí vzory matek a otců. Chybějí opravdu, nebo se o nich neví?
- * Proč dochází k traumatizování a nátlaku na potraty ze strany lékařů?
- * Proč jsme častými svědky toho, jak matky nepečují o dítě a poškozují je v útlém věku (např. kouřením)?

Výzvy

- * Jak by šlo účinně chránit děti před pohoršením v oblasti sexu?

- * Nenastal vzhledem k vážnosti problému čas, aby se spojily síly odborníků a všech rozumných lidí v širokém hnutí za ozdravení postojů a mravní atmosféry?
- * Není třeba vystoupit a žádat ochranu proti asociálnímu jednání ve všech podobách? Jde o sobectví mezi zaměstnavateli, nezaměstnanými i zaměstnanci.

Duchu svatý, Bože Lásko!

Obracíme se k Tobě, který vše udržuješ v bytí.

Odpusť nám, prosíme,

co jsme zavinili svým sobectvím a lhostejností
a stali se tak překážkou Tvého věčného vanutí.

Vrať nás do proudu života.

Ty, který všechno obnovuješ, obnov i naše srdce
a dopřej nám, aby se podobala pramenu lásky,
kterým je svaté srdce Kristovo.

Duchu Svatý, který odhaluješ tajemství Boží

a jsi učitelem Pravdy,

dej nám, abychom správně chápali skutečnost,
abychom ji unesli a nežili ve lži.

Odpusť nám, že soucitná, obětavá a svatá láska
je ve světě degradována na chvilkovou tělesnou slast
a ztrácí tak smysl a hodnotu života.

Navrať nám nevinnost, aby se naše srdce
podobalo nejčistšímu srdci Panny Marie, Matky Boží.

Jen když námi bude do světa proudit Tvá láska,
budeme věrnými následovníky jejího Syna
a budeme vpravdě dětmi Božími.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Amen.

Náměty k další, širší četbě

K postavě a osobnosti Benedikta XVI.

J. Ratzinger: Můj život, Brno 1999

J. Ratzinger: Ježíš Nazaretský, Brno 2007

J. Ratzinger: Bůh a svět, Brno 2005

*Benedikt XVI.: Jan Pavel II – můj milovaný předchůdce,
Praha 2008*

K české duchovní tradici a světecké linii

P. Pítha: Čechy a jejich svatí, Praha 2002

Bohemia Sancta, Praha 1989

*J. Vašica: Literární památky epochy Velkomoravské,
Praha 1966*

F. Dvorník: Svatý Václav, Řím 1968

K tématu obecně

Katechismus katolické církve, Praha 1995

Kterýkoli menší katechismus, příslušné pasáže

*Na minutu s Benediktem XVI.: O víře naději a lásce,
Kostelní Vydří 2008*

K tématu víra

*J. Ratzinger: O víře dnes – rozhovor s V. Messorim,
Olomouc 1998*

*J. Ratzinger: Úvod do křesťanství – výklad apoštolského
vyznání víry, Kostelní Vydří 2007*

*Abeln–Kner: Věřím, doufám, miluji – co dělá křesťana
křesťanem, Kostelní Vydří 1996*

K tématu naděje

Spe salvi – encyklika Benedikta XVI., Praha 2007

Wilhelm Mühs: O naději – Myšlenky moudrých, Praha 2000

*Marie Svatošová: O naději s Marií Svatošovou,
Kostelní Vydří 2006*

K tématu láska

Deus caritas est – encyklika Benedikta XVI., Praha 2006

*Anselm Grün: Bydlet v domě lásky – krátké meditace
o lásce, Kostelní Vydří 2001*

R. Abeln: Láska začíná doma, Kostelní Vydří 2003

L. Evely: Láska a manželství, Ústí nad Orlicí 2000

*L. Allegry: Matka chudých – život Matky Terezy z Kalkaty,
Kostelní Vydří 2002*

Obsah

- 7 Slovo úvodem
- 9 Jak s touto brožurkou pracovat
- I. Vstupní informace o návštěvě a uvedení do přípravy**
- 14 Prosba za šťastný průběh návštěvy Sv. otce Benedikta XVI.
- 15 Kdo nás navštíví - Svatý otec Benedikt XVI.
- 19 Význam návštěvy
- 22 Hlavní body návštěvy
- 24 Ideový rámec návštěvy
- II. Materiál k přípravě**
- 28 Téma návštěvy jako celek
- 30 Modlitba ke vzbuzení tří Božských ctností
- O víře**
- 32 Víra
- 36 Písmo sv.
- 38 Tradice a nauka církve
- 39 Otázky a výzvy
- 40 Prosba o víru
- O naději**
- 42 Naděje
- 45 Písmo sv.
- 47 Tradice a nauka církve
- 48 Otázky a výzvy
- 49 Prosba o naději
- O lásce**
- 51 Láska
- 54 Písmo sv.
- 56 Tradice a nauka církve
- 58 Otázky a výzvy
- 61 Prosba o lásku
- 62 Náměty k další, širší četbě